

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ В 1920-1930-Х РОКАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто особливості розвитку українського театру і драматургії у 1920-1930-х роках та творчий внесок основних драматургів цього періоду, таких як Марія Заньковецька, Гнат Юра, Лесь Курбас і Микола Куліш.

Ключові слова: український театр, Марія Заньковецька, Гнат Юра, Лесь Курбас, Микола Куліш.

Abstract

This article considers the peculiarities of the development of Ukrainian theater and drama in the 1920s and 1930s and the creative contribution of the main playwrights of this period, such as Maria Zankovetska, Hnat Yura, Les Kurbas and Mikola Kulish.

Keywords: ukrainian theater, Maria Zankovetska, Gnat Yura, Les Kurbas, Mikola Kulish.

Вступ

Театральне мистецтво є яскравою сторінкою в історії української культури і завжди було великою культурною цінністю народу. Не зважаючи на утиски протягом більш ніж двох століть, театр залишав надію на культурне відродження і був одним з не багатьох тверджень, що українське життя не завершило повністю. Процес українізації у 1920-1930-х роках мав значне відображення на розвитку українського театру, хоч і мав трагічний кінець у вигляді «розстріляного відродження». Однак саме в цей період театр зазнав стрімкого розвитку.

Результати дослідження

Станом на початок 1920-х років на території України діяло 74 професійні театри, не враховуючи самодіяльні і пересувні театри. У Києві 1918 р. функціонували Державний драматичний театр, який очолював Олександр Загаров, Державний народний театр, керівником якого був Панас Саксаганський і «Молодий театр» Леся Курбаса.

У 1922 р. діячі «Молодого театру» у Києві створили творче мистецьке об'єднання – модерний український театр «Березіль», його очільником був видатний режисер-реформатор Лесь Курбас. 1926 р. цей театр було переведено до Харкова, тодішньої столиці України, де він проіснував до 1933 р. У своєму театрі Лесь Курбас вводить принципи модерну до класичного західноєвропейського й українського репертуару, окрім цього, постановка вистав здійснюється у різних стилях. Наприклад, вистава «У пущі» Лесі Українки поставлена у традиційно-реалістичному стилі, «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» і «Гріх» В. Винниченка – у психологічному, «Драматичні етюди» О. Олесея – у символічному, у стилі народного гротеску представлено «Різдвяний вертеп», а «Йола» Є. Жулавського – у імпресіоністському. Варто зазначити, що діяльність Леся Курбаса належить до визначних здобутків українського і світового театру ХХ ст. [1].

12 січня 1923 р. Марія Заньковецька стала першою акторкою, якій було присвоєно звання «Народної артистки УРСР». Вона увійшла в історію театру як видатна українська трагедійна актриса, яка уособлювала образ української жінки. «Могутній талант, який зробив би честь найкращій європейській сцені», – так писав про Марію Заньковецьку Симон Петлюра у своїй статті з нагоди її 25-річчя [2].

Український професійний театр мав два шляхи розвитку, пов'язані з діяльністю режисерів Гната Юри і Леся Курбаса. Ці шляхи можна умовно характеризувати як «психологічний» та «експериментальний». «Психологічний» шлях асоціюється з театром ім. Івана Франка, який очолював режисер Гнат Юра, він завжди намагався йти в ногу з часом та відповідати його вимогам. «Експериментальний» – з керівником театру «Березіль», Лесем Курбасом, який вважав, що потрібно бути на крок попереду і не допускати затуманення перспективи майбутнього буденними справами. Окрім цього, Лесь Курбас вперше використав прийом кіно на національній сцені та поставив п'єси світових драматургів у перекладі на українську мову.

Період 1920-1930-х років характеризувався надзвичайно гострими дискусіями у сфері драматургії, яка здебільшого мала політичний характер. Микола Куліш увійшов в історію як основоположник новітньої драматургії. Основною темою його творів було становлення людини. Особливою майстерністю є те, що драматург зумів висвітлити тему людини у різних жанрах, так у трагікомізмі – «Народний Малахій», у гуморі – «Мина Мазайло», у елегії безнадійності – «Маклена Граса». Окрім цього, М. Кулішу вдалося написати драму «97» про українське село, де вперше висвітлена тема голоду в пореволюційній Україні. Драматург також ввів новітні жанри гумору та сатири [3].

Висновок

Отже, у період 1920-1930-х років український театр зазнав значних змін і стрімкого розвитку. Важливий внесок у розвиток драматургії зробили Гнат Юра, Лесь Курбас, Микола Куліш та багато інших. Вагомий вплив на стан театрального мистецтва і драматургії мав процес українізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Курбас Л. Березіль: із творчої спадщини / упоряд. та авт. прим. М. Лабінський; передм. Ю. Бобошка. – К.: Дніпро, 1988. – 518 с.
2. Марія Заньковецька: як і чим жила легенда української сцени [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hroniky.com/news/view/10857-mariia-zankovetska-iaak-i-chym-zhylla-lehenda-ukrainskoi-stseny>
3. Косач Ю. Слово про Миколу Куліша // Слово і час. – 2009. – № 12. – С. 48-54.
4. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. – Київ: Інтертехнологія, 2006. – 1054 с.

Голод Світлана Вікторівна – факультет комп'ютерних систем та автоматики, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svit.holod16@gmail.com

Науковий керівник - Сідлецька Тетяна Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sidletska79@gmail.com

Holod Svitlana V. – Faculty for Computer Systems and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor - Sidletska Tetiana I., Candidate of Art Criticism (Ph.D.), assistant professor of Social and Political Sciences Department Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sidletska79@gmail.com